

EN SKRIFTSERIE OM LIBERALISMENS UTMANINGAR

#4

Det ni aldrig kunnat ana

En liberal berättelse om social rörlighet

VIKTOR KARLSSON

OHLIN institutet

bēma

En skriftserie om liberalismens utmaningar.

I antikens Athen var **bēma** den plattform man stod på när man presenterade sina argument inför folkförsamlingen. Ohlininstitutet erbjuder med skriftserien **bēma** en plattform för liberalt sinnade människor att framföra sina idéer. Skrifterna speglar således skribentens åsikter.

Bēma (grekiska: βῆμα) var i antikens Grekland en upphöjd plattform som användes för att tala från inför en församling eller domstol. Ordet betyder bokstavligen "steg" eller "plattform" och förekom i flera olika sammanhang, men gemensamt för dem alla var att det handlade om offentlig auktoritet, synlighet och ansvar.

I folkförsamlingen – exempelvis på Pnyx i Aten – stod talare på **bēman** när de skulle tala till folkförsamlingen. Det var en konkret plats för demokratisk deliberation – alltså diskussion och argumentation inför ett beslut. Den symboliserade medborgarens rätt att tala och delta i det gemensamma.

Den som stod på **bēman** trädde fram inför andra och måste stå för sitt ord. Retorisk skicklighet vägde tungt, men så gjorde även karaktär och ethos. Att tala från **bēman** var inte bara ett privilegium, utan ett uttryck för medborgarskap och förtroende. Den konkretiserar idén att beslut, sanning och makt ska formas inför andra, inte i det fördolda.

Det ni aldrig kunnat ana

En liberal berättelse om social rörlighet

– Sen är jag också legitimerad apotekare. När jag väl säger det så känns det som att många blir chockade. Så det är väl nåt som de kanske inte tror när de ser mig.
– Varför hade folk inte trott att du jobbar som apotekare?
– Alltså de flesta apotekarna och farmaceuterna kanske är lite mer fyrkantiga. Jag klär mig lite ungdomligt och kanske inte låter som en akademiker alltid när jag pratar.

Apotekaren är en mörkhyad man med mössa, solglasögon och ett stort leende. Mannen överraskar. När Instagramkontot *People of Sweden* delade ett videoklipp med denna intervju strömmade det in positiva kommentarer.¹ Många verkar glädjas av normbrytande.

Det finns minst sagt något starkt i berättelser om människor som går emot strömmen. De som inte bara följer den bana som förväntas av dem i livet, utan anstränger sig, samarbetar och prövar sig fram för att hitta de vägar som passar just dem. När människor vågar bryta med det förutbestämda och öppnar upp för nya sätt att leva kan de blomstra mer än någon i deras omgivning hade kunnat föreställa sig.

För att kunna överraska måste man få chansen. Många dörrar kan öppnas av egen initiativförmåga och välvilliga medmänniskor. Därtill har politiken en roll att spela. Det handlar delvis om att undanröja juridiska och ekonomiska barriärer, men också om ett historieberättande som mångdubblar vägvalen för den som växer upp i en trångsynt miljö.

Ett av de bäst formulerade budskapen på detta tema kommer från Socialdemokraterna, närmare bestämt SSU:s valaffisch från 1948.² Valaffischen visar en springpojke som sneglar avundsjukt på tre glada studenter i bakgrunden. Affischens text är tydlig: **Begåvad men fattig – ge honom lika chans.**

En annan episk berättelse om en begåvad människa från tuffa förhållanden är filmen *Good Will Hunting* (1997). Will Hunting är ett 20-årigt matematiskt geni, men till följd av en hård uppväxt i södra Boston studerar han inte vid MIT, utan tillbringar i stället dagarna städandes toppuniversitetets korridorer och kvällarna i slagsmål. Efter att ha löst ett matematiskt problem i smyg får Will till slut sitt erkännande, och så småningom hittar han både sig själv och kärleken.

Likasa skildrar boken och tv-serien *The Queens Gambit* (från 1983 respektive 2020) hur en mycket begåvad person från tuffa förhållanden till slut får sin upprättelse. Huvudpersonen Beth Harmon blir tidigt föräldralös och skickas till ett barnhem, där vaktmästaren snart upptäcker hennes fallenhet för schack. Beth lyckas

När människor vågar bryta med det förutbestämda och öppnar upp för nya sätt att leva kan de blomstra mer än någon i deras omgivning hade kunnat föreställa sig.

1 People of Sweden. (2025).

2 Socialdemokraterna. (1948).

navigera genom både missbruksproblematik och en mansdominerad schackvärld för att slutligen nå den absoluta världstoppen.

Berättelserna om Will Hunting och Beth Harmon är stortartade. Trots snåriga uppväxter under socioekonomiskt svåra förhållanden lyckas de, mot alla odds, bryta sina utstakade banor och få utlopp för sina talanger. Med modiga beslut och samhällets stöd når de sin fulla potential.

Utöver konstens värld finns oräkneliga imponerande livsöden i verkliga livet. Låt oss ta Sveriges tre yngsta ministrar som exempel. Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari har iranskt ursprung och växte upp i Stockholmsförorten Hallonbergen. I Husby, inte långt därifrån, fostrades bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa av en mamma som arbetade som städare. Regeringens tredje statsråd i 30-årsåldern är utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson, med föräldrar från Libanon och en uppväxt i Överlida på den västgötska landsbygden. Här snackar vi triss i överträffade förväntningar.

Denna skrift handlar om hur det kan bli möjligt för fler människor att bryta med det förväntade och åstadkomma det ni aldrig kunnat ana. Alla kan förstås inte bli ministrar eller stormästare i schack, men fler kan få möjligheten att göra spännande livsval och nå sin fulla potential. Genom att öppna dörrar kan människor finna vägar som passar just dem.

Ett centralt begrepp i detta sammanhang är social rörlighet, som handlar om hur vanligt det är att få det bättre ställt än sina föräldrar. Det kan till exempel handla om att tjäna mer pengar, knyta fler kontakter eller samla ihop en större bokhylla. Social rörlighet är alltså ett slags mått på hur lätt det är att göra en klassresa.

Du som kallar dig liberal gör gott i att stanna upp en stund och fundera över vad social rörlighet innebär för dig. Den som placerar den enskilda människans frihet i centrum måste nämligen kunna svara på varför det är rätt och rättvist. Med fri rörlighet, fria marknader, fri handel och ett lågt skattetryck får mänskligheten ett större handlingsutrymme. Men för att denna frihet ska bli rättvis krävs att människor får så lika möjligheter som möjligt.

Friheten tjänar inte mycket till om den bara kommer de på samhällets topp till del. Därför behövs ett riktigt bra utbildningssystem som ger alla barn en spänstig språngbräda och ett ekonomiskt system som gynnar den som arbetar hårt och tar för sig av livet. Ekonomiska resurser och makt i samhället bör fördelas baserat på ansträngning och förmåga snarare än börd.

En människas möjliga vägar i livet är inte statiska. Dörrar kan öppnas och stängas av mänskliga möten, konstnärliga vyvidgare och politiska beslut. Den politiska aspekten av denna ekvation är djupt ideologisk. Medan konservativa och socialdemokrater ofta tenderar att vilja bevara det rådande eller värna specifika klassintressen, ser liberaler ett egenvärde i blomstrande människor med överraskande öden. Här blir liberalens viktiga uppdrag att undanröja hinder och möjliggöra nya äventyr för alla samhällets medborgare.

Svenska liberaler har länge gått i främsta ledet för att alla människor ska få bra förutsättningar att leva goda liv. På 1900-talet förordade både Bertil Ohlin och Bengt Westerberg ”marknadsekonomi med socialt ansvar”. Denna slogan beskrev en liberalism som kombinerade fri ekonomi med stöd till samhällets svaga. Folkpartiets sociala ansvarstagande fortsatte in på 2000-talet där Jan Björklund hamrade in att klassresan börjar i klassrummet. Med det menade han att skolan är nyckeln för att fler barn ska kunna få det bättre än sina föräldrar.

Ett centralt begrepp i detta sammanhang är social rörlighet, som handlar om hur vanligt det är att få det bättre ställt än sina föräldrar.

Vår tid behöver en motsvarande berättelse. I återstoden av denna skrift tar jag avstamp i landsorten och förorten, för att därefter lyfta fram tre politiska reformer med potential att skapa fler klassresor och avslutningsvis landa i en politisk berättelse om marknadsekonomi med social rörlighet.

Barn från landsorten och förorten

Den som växte upp i Sverige för hundra år sedan hade mycket utstakat. Om du föddes på landsbygden förväntades du bli lantbrukare och rösta på Bondeförbundet. Om du föddes i en bruksort förväntades du arbeta på bruket och rösta på Socialdemokraterna. Sedan dess har den enskilda människans valmöjligheter utökats. Denna individualisering är sund, eftersom den ökar människors möjligheter att söka sina egna vägar i livet och påverka vilka de ska vara. Samtidigt har barn från landsorten fortfarande inte samma förutsättningar som barn från stadskärnorna. Därutöver har ett stort utanförskap vuxit fram i städernas förorter, där språkliga och kulturella olikheter inte sällan läggs till den socioekonomiska ojämlikheten.

Under samma århundrade har den svenska välfärdsstaten vuxit fram i symbios med ett starkt näringsliv. Över tid har välfärden och de ekonomiska systemen reformerats för att bemöta befolkningens behov och önskemål, från insatser för de svagaste till allmän välfärd och ökad valfrihet. Liberaler har varit drivande för en stark marknadsekonomi med socialt skyddsnät, välfungerande integration och en kunskapsskola i världsklass. Reformerna har, när de varit som bäst, riktats mot det glömda Sverige, det vill säga de delar av samhället där behovet är som störst.

Det senaste årtiondet har det liberala samhället mött växande kritik från två fronter. Å ena sidan handlar kritiken om de som brukar kallas globaliseringens förlorare. Vanliga människor, ofta på landsbygden, har fått krympta plånböcker när industrijobb har flyttat till låglöneländer och internationell klimatpolitik har höjt bränslepriserna. Kritiken har tagit sig uttryck genom till exempel Brexit, gula västar och bränsleupproar. Å andra sidan handlar kritiken om det växande utanförskapet. Kombinationen av en stor flyktinginvandring och bristande integration har skapat utanförskapsområden med låg utbildningsnivå, hög arbetslöshet och omfattande brottslighet. Dessa bostadsområden byggdes inte sällan under det Socialdemokratiska miljonprogramprojektet och är i regel invandrartäta.

Landsortens förlorare på globalisering och förorternas växande utanförskap ses ofta som delförklaringar till den framväxande auktoritära, nationalistiska och populistiska ytterhögern. Likheterna stannar dock inte där. Jag vill hävda att dessa båda fenomen är symptom på samma grundproblem: bristande social rörlighet. När förutsättningarna i livet är orättvisa och framtidstron brister kommer fler människor att bli förlorare och lämnade utanför.

Den som vill skapa ett fritt och rättvist samhälle kan inte lämna vare sig bondsöner, bruksortstjejer eller förortsungar därhän. Tvärt om är möjligheterna för dessa barn att göra en klassresa, på samma ort eller i en annan del av landet, helt avgörande för Sveriges framtidsutsikter. Låt oss därför syna vad kulturen och forskningen kan berätta för oss om klassresor från landsorten och förorten.

Det främsta kulturella landsortsexemplet kommer tyvärr från USA:s nuvarande vicepresident JD Vance. År 2016 publicerade han en bok med titeln *Hillbilly Elegy*

När förutsättningarna i livet är orättvisa och framtidstron brister kommer fler människor att bli förlorare och lämnade utanför.

(Harper Press).³ Boken, och dess filmatisering från 2020, har fått stor spridning och genomslag. I *Hillbilly Elegy* skildrar Vance sin uppväxt i nedgångna och hopplösa Middletown i Ohio. Han berättar om fattigdom och missbruk, men också om hur han tack vare disciplinerat arbete och stöd från sin mormor till slut lyckades ta en juristexamen från Yale University. Boken lär oss både hur deppigt det är på många delar av den amerikanska landsbygden och att den amerikanska drömmen fortfarande lever.

Forskningen visar att fenomenet med svårare socioekonomiska förutsättningar för de som växer upp i landsorten återfinns även i Sverige. I sin doktorsavhandling om social rörlighet skriver nationalekonomen Erik Liss att de bestående inkomstskillnaderna mellan olika regioner i Sverige försämrar inkomströrligheten för människor från fattiga regioner.⁴ Klassresor är alltså svårare för den som är född på landsbygden. Även om den svenska regionala ojämlikheten inte är lika stor som i det USA JD Vance skildrar förtjänar diskussionen om stad och land att tas på allvar även i Sverige.

Ett vanligt sätt för barn från landsorten att göra en klassresa är genom att flytta till en ny stad för att studera eller arbeta. Enligt Liss ökar den sociala rörligheten när människor flyttar mellan olika landsdelar. Visserligen är det främst rika landsortsbarn som flyttar till storstäderna, vilket gör att effekten inte blir lika stor. Men på totalen visar ändå forskningen tydligt att den sociala rörligheten ökar när människor flyttar mellan Sveriges regioner.

Framtidsutsikterna för barn från glesbygd och mindre tätorter påverkas också av deras skolgång. De som inte får en god utbildning lär sig mindre och får lägre inkomster. Enligt Liss drabbas pojkar från resurssvaga hem särskilt hårt av utebliven skolgång, vilket bevisar att utbildning ökar den sociala rörligheten. Med en bra skola i hela Sverige kommer fler barn kunna göra en klassresa.

Den svenska memoar som bäst motsvarar *Hillbilly Elegys* genomslag och tematik är förmodligen *Jag är Zlatan* (Bonniers Förlag).⁵ Boken, som släpptes 2011, skildrar en uppväxt i Malmöförorten Rosengård som kantas av ekonomiska bekymmer, bråk och cykelstölder. Med hårt arbete och stor talang lyckas Zlatan sedan ta sig från innergården, via Malmö FF, till de största klubbarna i Europa.

Det Rosengård som beskrivs i *Jag är Zlatan* är fortfarande verklighet i flera av Sveriges förortsområden. I många fall är verkligheten ännu mörkare, särskilt sett till den tilltagande gängkriminaliteten. Utanförskap, bostadssegregation, bristande integration och utbredd kriminalitet är stora samhällsproblem i dagens Sverige. En majoritet av Sveriges arbetslösa är utrikes födda,⁶ inte sällan bosatta i en förort.

De barriärer som står i vägen för förortsfödda klassresenärer är till stor del samma som klassresenärer från landet. Därför är också lösningarna liknande. Med en bra och jämlik skola kan fler barn från förorten drömma om något annat än att bli gängkriminell. Med en rörligare bostadsmarknad kan fler flytta för studier eller arbete i en ny stad. Och om det blir billigare att anställa kommer fler att hamna i arbete.

Likheterna mellan situationen i Sveriges förorter och på dess landsorter är slående. De delar en socioekonomiskt svagare demografi och spår av hopplöshet,

Ett vanligt sätt för barn från landsorten att göra en klassresa är genom att flytta till en ny stad för att studera eller arbeta.

3 Vance, J. D. (2016).

4 Liss, E. (2023).

5 Ibrahimovic, Z. & Lagercrantz, D. (2011).

6 Arbetsförmedlingen. (2026).

samtidigt som klassresorna från landsortens JD Vance och Simona Mohamsson samt förortens Zlatan Ibrahimovic och Romina Pourmokhtari visar att det finns goda skäl till framtidstro. Utbildning, hårt jobb och goda förebilder verkar vara framgångsfaktorer för att göra klassresor möjliga i både förorter och landsorter. Självklart finns det även skillnader, men det lär finnas mycket att vinna på att se likheterna. Politiker, debattörer och akademiker kanske kan lära något av den fusion som uppstod i låtsamarbetet *TRAKTEN TILL EPAN* från förortsrapporten i.Cuz och EPA-dunkaren Fröken Snusk.

Sveriges förorter och landsorter är fullproppade av dygdiga människor som lever goda och lyckliga liv. Med högre social rörlighet kommer ännu fler kunna välja spännande vägar i livet. De som känner sig svikna av samhället ska inte behöva fastna i självömkande och bakåtsträvande idéer, utan i stället kunna drömma om att överraska. Det går att utöka livsmöjligheterna för de som växer upp i Sverige. Yes we can. Het kan wél. Klart vi kan.

Politik för ökad social rörlighet

För att kunna vara framåtblickande med trovärdighet behövs lösningar på människors problem. Det handlar både om hjälpande händer och undanröjda svårigheter. För att möjliggöra fler klassresor i Sverige behövs en bred flora av reformer. Nedan presenteras tre centrala komponenter, närmare bestämt (1) förbättrade livschanser genom en stark skolstart, (2) underlättat flyttande genom avskaffade bostadsköer och (3) belöning för hårt arbete genom årtusendets skattereform.

1. STARK SKOLSTART

Skolan är världens viktigaste möjlighetsmaskin. Och ju tidigare insatserna kommer, desto större påverkan får de på ett barns utveckling. Enligt den Nobelprisbelönade nationalekonomen James J. Heckman ger utbildningsinsatser högst effekt när barn är unga, för att därefter sjunka i påverkansgrad.⁷ Med andra ord är satsningar på gymnasieskola, högre utbildning och vuxenutbildning betydande, men de färdigheter som utvecklas i förskolan och de tidiga skolåren är långt viktigare för en människas framtidsutsikter. Därför är de tidiga skolåren ett viktigt reformområde för liberaler som vill skapa likvärdiga grundförutsättningar.

Mot denna bakgrund är en naturlig reforminriktning att låta barnen påbörja sin utbildning tidigare i livet. Det var ett viktigt steg när en ettårig förskoleklass gjordes obligatorisk år 2018. Ett ännu större kliv kommer att tas 2028, då förskoleklassen inkorporeras i grundskolan, som därmed blir tioårig. I framtiden bör Sverige gå ett steg till och, likt Nederländerna och Storbritannien, göra grundskolan obligatorisk från fem års ålder. Det skulle skapa mer lika möjligheter i livet, särskilt för de barn som växer upp utan högläsning i hemmet.

Vikten av tidiga insatser får särskild relevans i ljuset av vilka föräldrar som placerar sina barn i förskolan. Skolverkets senaste statistik gör gällande att 96 procent av barnen med svensk bakgrund i åldersspannet tre till fem år går på förskola. Motsvarande siffra är 93 procent för svenskfödda barn med två utlandsfödda föräldrar och 81 procent för utlandsfödda barn.⁸ Den femtedel av de utlandsfödda barnen

De som känner sig svikna av samhället ska inte behöva fastna i självömkande och bakåtsträvande idéer, utan i stället kunna drömma om att överraska.

7 Heckman, J. J. (2008).

8 Skolverket. (2025).

som inte går i förskolan skulle sannolikt vinna mycket på att få leka lite mer med svensktalande barn innan de börjar skolan.

För att tackla denna problematik har regeringen tillsatt en utredning om införandet av en språkförskola.⁹ Tanken är att språkförskolan ska vara obligatorisk för barn med påtagliga brister i svenska språket. Det är ett gott initiativ och ett rimligt första steg mot att på sikt göra det sista året i förskolan obligatoriskt och så småningom integrera det i en 11-årig grundskola.

2. AVSKAFFA BOSTADSKÖERNA

Det andra viktiga reformområdet med stor potential att möjliggöra fler klassresor i Sverige är bostadsmarknaden. Genom bruksvärdessystemet har Sverige i praktiken en strikt hyresreglering, vilket får till följd att hyrorna blir konstlat låga i attraktiva områden och konstlat höga på andra platser. Vinnarna på detta system är lyckligt lottade personer med förstahandskontrakt i innerstäderna som kan glida genom livet med en låg hyra. Förlorarna är de som ska flytta till en ny stad men saknar både kontantinsats, ködagar och kontaktnät. Hyresregleringen gynnar därmed välbärgade innerstadsbor med billiga hyreskontrakt, på bekostnad av unga och nyanlända som får stå ut med extrema kötider och dyra andrahandskontrakt.

Eftersom fysisk rörlighet mellan olika delar av Sverige är viktigt för den sociala rörligheten utgör hyresregleringen ett betydande hinder för klassresor. Unga personer från förorten hindras från att flytta till Lund, Uppsala eller Linköping för att plugga eftersom det är svårt att få bostad. Unga personer från landsbygden hindras från att ta ett jobb i en ny stad eftersom bostadskön är för lång. Här finns ett reformbehov.

Det Sverige borde göra är att ta efter Finland och avskaffa hyresregleringen. Denna reform har gjort att köerna för hyresrätter i Finland i praktiken är helt uttraderade. Fri hyressättning kan med fördel kombineras med en social bostadspolitik som skapar boende även för de mest utsatta och övergångsregler som motverkar att exempelvis fattiga äldre hamnar i kläm när deras hyra börjar marknadsprissättas. Att avskaffa den orättvisa hyresregleringen på ett ansvarsfullt sätt skulle föra oss mot ett friare Sverige.

Med fri hyressättning och avskaffade bostadsköer utökas möjligheten för barn från resurssvaga hem att upptäcka nya platser. Det är ett viktigt steg från ett Sverige som värnar existerande privilegier till ett Sverige där drivna och begåvade människor kan ta för sig av livet och känna att samhället står på deras sida. På så vis kan den sociala rörligheten öka för människor från landsorten och förorten.

3. ÅRTUSENDETS SKATTEREFORM

En tredje komponent för att öka den sociala rörligheten i Sverige är att genomföra en översyn av statens skattebaser. Detta kan låta tekniskt och byråkratiskt, men är i själva verket en fråga om frihet och rättvisa. Sveriges nuvarande skattesystem är nämligen kalibrerat för att tillgodose särintressen från välmående väljargrupper snarare än att stötta hårt arbetande människor att överraska. Några exempel på detta är ränte-, rese-, ROT- och RUT-avdragen, de fossila subventionerna och den övre gränsen för fastighetsskatten. I stället för att hjälpa de svagaste och stimulera hårt

Eftersom fysisk rörlighet mellan olika delar av Sverige är viktigt för den sociala rörligheten utgör hyresregleringen ett betydande hinder för klassresor.

9 Dir. 2024:113.

arbetande klassresenärer stryker Sveriges nuvarande skattesystem den övre medelklassen medhårs.

På 1990-talet genomförde Socialdemokraterna och Folkpartiet vad som har kommit att kallas århundradets skattereform. Reformen gjorde skattesystem mer enhetligt och sänkte marginals-katten på arbete, samtidigt som statens skatteintäkter hölls neutrala. Det var med andra ord en välkonstruerad reform som stimulerade social rörlighet. Sedan dess har emellertid makt-drivna politiker åter rubbat balansen bland skattebaserna, exempelvis genom differentierade momssatser för olika produkter.

Nu är tiden inne för 2000-talets skattereform. Vi behöver utveckla en ekonomisk politik som inte bara sänker det generella skattetrycket, utan också diskuterar varifrån skatterna kommer. Huvudfokus i en sådan reform bör vara att sänka skatten på arbete. Att göra det mer lönsamt att arbeta är både rättvist och ett effektivt verktyg för att minska utanförskapet. En sänkt skatt på arbete kan finansieras genom att göra skattesystemet mer enhetligt och ta bort undantag från miljöskatter. Det är helt orimligt med en av världens högsta marginals-katter på höga arbetsinkomster, samtidigt som kapital-skatterna är förhållandevis låga och flera sektorer undantas från miljöskatter.

Årtusendets skattereform kan ge människor från förorten och landsorten chansen att ta sig fram genom hårt arbete, snarare än att vara beroende av att ärva pengar som kan växa på börsen. Det skulle både utjämna möjligheterna och visa öppenhet för människors olika livsval. Sann klassresepolitik, helt enkelt.

Klart du kan

Liberaler har en unik möjlighet att bli rösten för lyckliga livsresor. Genom att ta ett seriöst grepp kring marknadsekonomi med social rörlighet går det att skapa en berättelse och reformagenda med reell potential att göra Sverige friare. När fler drömmer om att överraska minskar både utanförskapet och känslan av att vara en förlorare. Då finns potential att vända den auktoritära vågen till en liberal.

I dagens Sverige lämnas många barn från landsorten och förorten utan fullgoda livschanser. För att motverka en sådan utveckling är det viktigt med dörröppnare. Det handlar både om böcker som vidgar horisonten för nya sätt att vara människa och förebilder som kan hjälpa oss in på spännande vägar. Därtill behövs en skola som tidigt rustar varenda unge med kunskaper och färdigheter som hjälper dem att blomstra. Och med rättvisa ekonomiska system får sedan människor större frihet att styra riktningen i sina liv.

Liberalismens kärna handlar om ökade möjligheter för varje individ att utforma sitt eget liv. I ett fritt samhälle får fler storartade människor pröva sina vingor och nå oanade höjder. Du kan bli matematiker, politiker, fotbollsproffs eller apotekare. Vi är alla levnadskonstnärer med förmågan att utmana och göra spännande val. Klart du kan överraska.

Årtusendets skattereform kan ge människor från förorten och landsorten chansen att ta sig fram genom hårt arbete, snarare än att vara beroende av att ärva pengar som kan växa på börsen.

Referenslista

Arbetsförmedlingen. (2026). Arbetsökande riket. <https://arbetsformedlingen.se/statistik/sok-statistik/tidigare-statistik-tidsserier>

Dir. 2024:113. En likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2024/11/dir.-2024113>

Heckman, J. J. (2008). SCHOOLS, SKILLS, AND SYNAPSES. *Economic Inquiry, Western Economic Association International*, 46(3), 289-324. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.2008.00163.x>

Ibrahimovic, Z. & Lagercrantz, D. (2011). *Jag är Zlatan: Min historia*. (Albert Bonniers Förlag).

Liss, E. (2023). *The Taller the Ladder, the Tougher the Climb?: Essays on the Impact of Income Inequality on Intergenerational Mobility*. Linköpings universitet, ISSN 0282-9800 (871). <https://doi.org/10.3384/9789180754736>

People of Sweden. (2025). *Jag är 36 år gammal*. [Instagram]. <https://www.instagram.com/reel/DNN3LXrNLJh/>

Skolverket. (2025). *Barn och personal i förskola*. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=13236>

Socialdemokraterna. (1948). *Begåvad men fattig*. <https://libris.kb.se/bib/2810796>

Vance, J. D. (2016). *Hillbilly Elegy: A Memoir of a Family and Culture in Crisis*. (Harper Press).

OHLIN institutet

STIFTAT I BERTIL OHLINS ANDA.
VERKAR I SVENSK LIBERAL TRADITION.

Om stiftelsen Bertil Ohlininstitutet

Ohlininstitutet är en partipolitiskt oberoende liberal tankesmedja. Institutet är en plattform för att stimulera och fördjupa liberal idédebatt, det innebär att olika åsikter ges plats och att institutet inte nödvändigtvis delar de åsikter som framförs. Stiftelsen Bertil Ohlininstitutet grundades 1993 för att ”stimulera vetenskaplig forskning kring de liberala idéerna och deras tillämpning på samhällsförhållanden i Sverige och världen.”

Institutets finansiering

Stiftelsen Bertil Ohlininstitutet finansieras främst av bidrag från ägarstiftelser inom liberal press. Genom åren har vid enstaka projekt även andra finansörer förekommit.

Internationellt samarbete

Stiftelsen Bertil Ohlininstitutet är medlem i den europeiska liberala tankesmedjan ELF (European Liberal Forum).

Föreläsningar

Varje år arrangeras Bertil Ohlinföreläsningen och Wbbleföreläsningen där svenska och internationella föreläsare ger ett bredare perspektiv på aktuella och tidlösa politiska problem.

Plattform för idéer

Stiftelsen Bertil Ohlininstitutet bidrar till att fördjupa och stimulera den svenska liberala idédebatten, samt ge nya liberala debattörer möjlighet att göra sig hörda. Det kan ske i olika format såsom böcker, skrifter, seminarier, poddar och filmer.

Uppsatstävling

Stiftelsen Bertil Ohlininstitutet arrangerar årligen en uppsatstävling inom samhällsvetenskapliga ämnen för studenter på C- och D-nivå.

Debattörspris

Bertil Ohlininstitutet delar årligen ut ett debattörspris. Priset syfte är att stimulera seriös debatt kring viktiga frågor.

Kontakt

ohlininstitutet.se
Andreas Westerberg, ordförande
kansliet@ohlininstitutet.se